

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**In Causa Religionis Miscellaneorum Libri Tres In Diuersos
Tractatus antea non æditos, ac diuersis temporibus,
locisq[ue] scriptos digesti**

Cochlaeus, Johannes

Ingolstadii, 1545

VD16 C 4328

Illvstrissimo Ac Generosissimo Principi ac Domino, Domino Alberto. Comiti
Palatino Rheni, & Vtriusq[ue] Bauariae Duci etc. Domino suo
Clementiſſimo. Iohannes Cochlaeus S.P.D.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29563

ILLVSTRISSIMO

AC GENEROSISSIMO PRIN-
cipi ac Domino, Domino ALBERTO. Co-
miti Palatino Rheni, & Vtriusq; Bauariæ
Duci etc. Domino suo Clementissimo. Io-
hannes Cochläus S. P. D.

ILLVSTRISIME AC
Generosissime princeps, Domine Cle-
mentissime, Celebrantur nunc Imperia-
lia rursus Comitata, Vuormaciæ, In
quibus sacratissimus et Inuictissimus Im-
perator noster, perpetuo Augustus, præcipue tra-
ctare de causa fidei et Religionis clementissime promisit
in Recessu Spirensi, ut tollantur aliquando uel sero
scandala et dissidia quæ per Lutheri complicumq; eius
doctrinam in Imperio disseminata sunt. Ad quæ sane
Comitata ego quoq; licet ex infimo cruditorum ordine, Po-
stremus & abiectissimus, sereniss. Regis Romanorum
Vngariæq; & Bohemiæ &c. Domini mei omnium Cle-
mentissimi, literis prædestinatus sum, ut eoueniam, si de-
nuo uocatus fuero, Quoniam uero protestantium prin-
cipum ac Cuiatatum Concionatores odiose de me fingunt

A 3 atq;

atq; etiam publice scribunt plurima, quibus & fidem &
doctrinam meam eleuant ac in diuersas suspitiones tra-
hunt, operæ precium mihi uisum est, diuersos quosdam tra-
ctulos meos, quos diuersis in locis ac tēporibus, uarijsq;
excausis & occasionibus scripsi, hactenus nō editos nūc
potissimum eūulgare, ut Catholicis saltem principibus ac
statibus sacri Ro. Imperij ostendam per hanc Miscel-
laneorum eūlgiōnem, quanta mihi fuerit per annos iam
XXIII. perpetuos cura, sollicitudo, diligentia, sea-
dulitas, labor & anxietas, tum pro honore Germanicæ
patriæ nostræ ab omni hæreseos & schismatum infamia
uindicande, tum pro tot Milium, immo Myriadum ani-
marū salute ab aternæ damnationis periculis (quæ schis-
maticos certissime manent) asserenda. Spero equidem ex
alijs quoq; opusculis meis, quæ tot iam annis partim Læ-
tine, partim Teuthonice haud ita pauca aut breuia scri-
psi & eūlgiui, Catholicis quibuslibet, qui ea legere di-
gnati sunt, satis notam ac probatam esse meam & fidem
& intentionē. Attamen complura in his Miscellaneis
habentur, ad publicos tractatus pertinentia, quæ in alijs
uel omnino sunt omissa, uel non ita clare breuiterq; cō-
memorata, Ideo ea, quæ in diuersis chartis dispersa iace-
bant, in unum uolumen cōiunxi. Quod sane Illustrissimæ
Celsitudin tuæ, Generosissime princeps, præ omnibus
alijs

alijs Germaniæ Principibus libenter ac deuote nūcupo,
et quidē multis iustisq; de causis, Eius namq; nomini iustis-
sime nimirū dedicatur, sub cuius auspicijs in ea excudetur
urbe, quæ Celsitudini tuæ hæreditaria est, Cui et He-
roica tua præsentia multis iā annis in literarū studio mul-
tum honoris gratiæq; et authoritatis attulit. Prædicent **Bona Natus**
ac laudent alij opes potentiamq; & generis claritatem, **ra.**
utq; etiam pulcherrimam corporis tui & uenustatem et
proceritatem cum ingenti membrorum firmitate ac ro-
bore, quibus Celsitudo tua bonis inter quoslibet Heroes
maxime conspicua est, et admirandæ ultra ætatis an-
nos eminentiæ. Ego potius admiror & laudo animi tui **Bona Gratiæ**
bona, quæ te Deo amabilem, commendatū, gratumq; ac **& uirtutis.**
ppinquū faciunt, Qualia sunt, innocentia uitæ, sancta in
seculo conuersatio, prudens supra ætatē eloquium, graui-
tas in moribus plane senilis in annis adolescentiæ, casti-
tas non modo corporis sed & mentis & oculorum, iu-
stitiæ studium, pacis amor, integritas fidei, antiquæ reli-
gionis obseruantia, pietas & reuerentia erga paren-
tes, clementia & benignitas erga subditos, modestia
in Verbis, Vultu, & gestibus, temperantia in ci-
bo & potu somnoque, obseruatio rituum & præcepto-
rum Ecclesiæ, & quod ijs omnibus prætulerim, sedu-
lus ac deuotus cultus honorque & timor erga deum,
Cui

1. Cor. 4.
Mich. 6.

Malach. 1.

Rara nunc
antiquæ pie-
tatis exēpla.

Cui omnia bona iure ac merito refers accepta. Quid enim habes (inquit Apostolus) quod non accepisti? Et Micheas propheta pulcherrima breuitate indicat, quid sit bonum & quid Dominus requirat á te. Vtiq; facere (inquit) iudicium, & diligere misericordiam, & sollicitum ambulare, cum Deo tuo. Et deus ipse elegantissime per prophetam Malachiam ait, filius honorat patrem & seruus Dominum suum. Si ergo pater ego sum, ubi est honor meus: & si dominus ego sum, ubi est timor meus. Laudo igitur pietatem tuam super omnia alia bona tua, quod patri cœlesti honorem in cultu diuino, & Domino Deo tuo timorem per uita innocentiã sedulo impendis, Iuxta illud uere Euangelicum uerbum Domini, primum querite regnum dei & iustitiam eius. Tanto autem iustius tua laudatur pietas, quanto rariora nunc in Germania habet prisca Maiorum fides et pietas exempla. Per nouam enim Lutheri Zuinglijq; doctrinam pij ac Euangelici præ cæteris uideri uolunt ij homines, qui calcatis legibus & Canonibus, ausu sacrilego rapiunt è templis, quicquid ex auro, argento, gemmis, serico uel arte uel materia preciosum est, quod á pijs maioribus in honorẽ Dei, Deiq; genitricis et quorumlibet sanctorum destinatum ac donatum fuit. Et interim uanogloriantur de Verbo Domini, quod etiam in manibus

niciis

nicis portant & in parietibus depingunt & ostentant
inaccessissima cum hypocrisi, sicut faciebant olim Pharisei,
qui delatabant phylacteria sua et magnificabant fimbrias,
comedentes interim domos uiduarum, Verbum autem Do-
mini manifeste dicit. Quicquid semel consecratum fuerit, Leui. 27.
sanctum sanctorum erit Domino, Quamuis igitur uer-
bis cōfiteantur se nosse Deū, factis tamen negant, dumque
putant se præ cæteris illuminatos, in palpabilibus iacent
tenebris, Oculis enim eorum nequam est, utpote ad sacri-
legia respiciens. Ideo corpus eorum totū est tenebrosū.
Vnde & iuste contingit eis, quod in prouerbijis prædi-
xit Salomon. Alij (inquit) rapiunt non sua et semper Prouer. 11.
in egestate sunt, de pijs autem & timoratis principibus
ait sic. Alij diuidunt propria & ditiores fiunt, Non
desunt nobis hoc tempore clara utriusque partis exempla,
sed cum dicatur uulgo exēpla esse odiosa, melius est de præ-
teritis quam de presentibus exempla petere. Quorum sa-
ne per multa referunt Valerius Maximus, Petrus
Criminus, & Baptista Fulgosus in primis duobus titu-
lis, quorum unus de seruata, alter de neglecta religione
inscribitur. Nam & Paganam religionē licet falsam &
erroneam) omnibus alijs rebus anteponendam esse cen-
suerunt, Ego nuper de inuocatione sanctorum scribens in
Bullingerum, hac de re clarissimum retuli discrimen in-
B ter

Exempla uirtutum Domestica à parentibus.

ter duos imperatores, quorum alter Græcus erat Leo III. sacrilegijs maxime infamis, alter Latinus, Carolus Magnus, tam religione quam rebus gestis gloriosissimus, Veruntamen Illustrissimæ Celsitudini tuæ externa aut aliena referre aut proponere exempla minime opus esse puto; Cui domi laudatissima ac uere Christiana et Euangelica in utriusq; parentis fide, morum grauitate, uitæq; integritate, & antiquæ religionis obseruantia, constantissima deniq; erga sedem Apostolicam & sacrosanctam Romanam & Catholicam Ecclesiam obedientia consensioneq; exempla uelut lucidissima uirtutum specula, copiose per gratiam Dei abundant. Quare tuæ pietatis ac sapientiæ fuerit, si quando lactauerint te peccatores ac dixerint, Veni nobiscum, insidiemur sanguini, abscondamus tendiculas contra insontem, Celsitudo tua illis ita respondeat, Scriptum est, Audi fili mi disciplinam patris tui, & ne dimittas legem matris tuæ, ut addatur gratia capiti tuo, & torques collo tuo, Non est igitur necessarium, alienos te audire aut quærere doctores, domi habes fidelissimos & uitæ & religionis doctores, quos tuto imiteris ac secure audias, à quorum uestigijs ne latum quidem unguem aut digitum te aberrare pium fuerit aut honestum. Bene ualeat

eminens

INDEX R.F.R.V.M.F.T.
eminentissima Celsitudo tua Illustrissime ac Generosissime Princeps, quam Deus Optimus Maximus omni successuum prosperitate uirtutumque incrementis florentem conseruet indieque auctiorem reddat, precor. Ex Ciuitate Eichstatensi Quarto Nonas Februasrij Anno Dominice Incarnationis.

M. D. XLV.

B z Index